

Spółka nie płaci podatku, prezes traci fotel

Prawo Za przestępstwo skarbowe firmy odpowiedzialność karną ponoszą ci, którzy prowadzą jej sprawy. Mogą za to utracić także prawo prowadzenia działalności

Iwona Jackowska

Sądy coraz częściej w sprawach o przestępstwa skarbowe orzekają o zakazie zajmowania wysokich i znaczących w spółkach stanowisk przez osoby ponoszące odpowiedzialność za nieprawidłowości podatkowe firmy. Nie jest to jednak kara stosowana w przypadku każdego rodzaju takiego przestępstwa. Poza tym utrata uprawnień do pełnienia funkcji zarządczych, jak wszystkie sankcje przewidziane za tego rodzaju czyny zabronione i uznane za społecznie szkodliwe, może być zastosowana, tylko gdy popełniono je umyślnie, a wina zostanie udowodniona.

Nadużycie stanowiska

Najczęściej popełniane przestępstwa skarbowe wiążą się z wykonywaniem obowiązków podatkowych i rozliczaniem dotacji lub subwencji.

– To dlatego, że mają one charakter powszechny i mogą zostać popełnione przez podatnika czy płatnika niezależnie od wielkości prowadzonej działalności oraz branży, w jakiej działają – wyjaśnia adwokat Jarosław Ziobrowski.

Za takie czyny kodeks karny skarbowy (k.k.s.) przewiduje grzywny, które mogą sięgać prawie 16,13 mln zł, oraz pozbawienie wolności do 5 lat. Zakaz zajmowania stanowisk jest środkiem karnym o charakterze fakultatywnym, podobnie jak zakaz wykonywania zawodu. Jednak ostatnio sądy chętniej sięgają także po tego rodzaju sankcje, gdy sprawcą przestępstwa skarbo-

wego jest osoba zajmująca się sprawami gospodarczymi spółki.

– Stosują je wobec członków zarządów spółek lub dyrektorów finansowych – podkreśla adwokat Jarosław Ziobrowski.

Zakaz zajmowania stanowisk albo wykonywania zawodu może zostać orzeczony, jeżeli sprawca nadużył ich przy popełnieniu przestępstwa albo jego postępowanie pokazuje, że dalsze pełnienie funkcji lub wykonywanie zawodu może zagrażać czymś dobrem.

Wykluczenie z obrotu

Konsekwencją przestępstwa skarbowego może być też zakaz prowadzenia działalności gospodarczej. I w tym przypadku taki wyrok jest możliwy, gdy np. członek zarządu spółki zostanie skazany za przestępstwo popełnione w związku z prowadzoną przez nią działalnością, a jej dalsze wykonywanie może zagrażać innym.

Radca prawny Tomasz Srokosz, partner w Kancelarii KSP Legal & Tax Advice, mówi, że wyrok tego rodzaju może zapaść np. w sprawie o sfałszowanie dokumentacji księgowej mającej na celu pominięcie zobowiązań podatkowych. Takie orzeczenie może być wydane wobec każdego przedsiębiorcy, w tym także, gdy do fałszowania wspomnianej dokumentacji dochodzi przy świadczeniu usług w ramach wykonywania zawodów zaufania publicznego, np. przez firmę biegłych rewidentów czy doradców podatkowych.

– W takich przypadkach poświadczanie nieprawdy czy zatajenie danych, którego następstwem jest niewywiązanie się przez klienta z ważnych obowiązków, np. zgłoszenia wniosku o upadłość, jest przestępstwem i sąd może nie tylko nałożyć karę przewidzianą w kodeksie karnym skarbowym, ale także zakazać dalszego wykonywania działalności – wyjaśnia radca. Tomasz Srokosz przyznaje, że to jest bardziej dotkliwe niż grzywna.

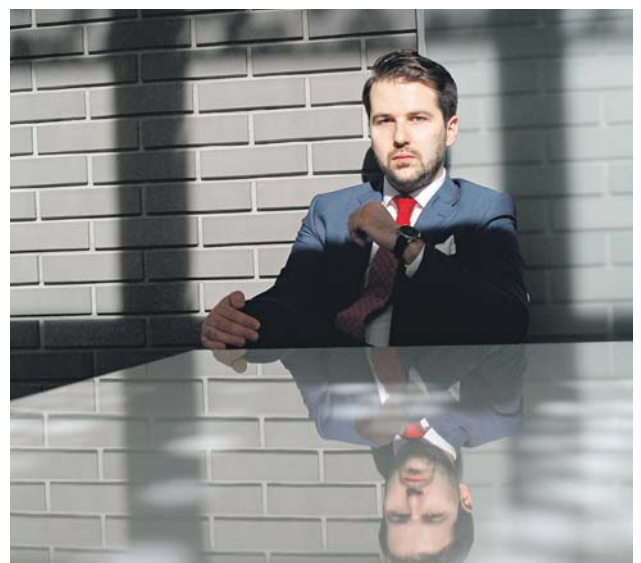
Firma zostaje wyeliminowana z obrotu gospodarczego na kilka lat.

– Orzeczenie zakazu prowadzenia działalności jest ograniczone do przypadków, gdy ktoś zostanie skazany w warunkach nadzwyczajnego obostrzenia kary lub kiedy przepisy k.k.s. wprost na to zezwalają. Czyli nie jest stosowane do wszelkich przestępstw skarbowych – zwraca uwagę Jarosław Ziobrowski.

Sąd może ją orzec, gdy sprawca okaże się winny m.in. uchylania od opodatkowania, oszustwa podatkowego, bezpodstawnego zwrotu podatku, naruszenia przepisów o dotacjach i subwencjach czy

5

lat ▶ Na taki okres maksymalnie sąd może orzec zakaz prowadzenia działalności gospodarczej, wykonywania zawodu oraz zajmowania określonego stanowiska, minimalnie – na rok.

▶ **PRZESTĘPSTWO CUDZYMI RĘKAMI:** Odpowiedzialność karną za przestępstwo lub wykroczenie skarbowe może też ponieść osoba, która kieruje wykonaniem takiego czynu przez kogoś innego lub to komuś poleca, czyli inicjator czy organizator np. oszustwa podatkowego – wyjaśnia adwokat Jarosław Ziobrowski. [FOT. WMM]

wprowadzenia do obrotu wyrobów akcyzowych bez prawidłowego ich oznaczenia.

Uciekanie od podatku

– To oznacza, że np. w spółkach kapitałowych, gdzie sfera obowiązków podatkowych jest dość szeroka, z takim zakazem można się spotkać w przypadku wielu różnych czynów zabronionych – podkreśla adwokat.

Najczęstszym przewinieniem skarbowym zagrożonym karami z k.k.s. jest uchylanie się od opodatkowania, polegające na nieujawnieniu przedmiotu opodatkowania albo nieujawnieniu podstawy opodatkowania, a ponadto na nieskładaniu deklaracji. Za takie czyny kodeks przewiduje grzywnę w wysokości do 720 stawek dziennych albo pozbawienie wolności (do 5 lat) bądź obie kary łącznie. W 2014 r. są to kwoty od 560 zł do 16,128 mln zł.

W tym roku w jednej z takich spraw zapadł wyrok nie tylko nakładający grzywnę, ale także zakazujący prezesowi spółki zajmowania przez dwa lata stanowisk w zarządach i organach nadzorczych

spółek handlowych oraz stanowiska kuratora w spółkach handlowych. W latach 2012-13 nie składał on deklaracji na podatek od towarów i usług (VAT-7), ewidencji zakupu i sprzedaży VAT oraz uporczywie nie płacił tego podatku.

Odpowiedzialność prezesa

Sąd przypomniał, że „za takie czyny ustawodawca nakłada na zarządzających spółkami odpowiedzialność jak za sprawstwo podmiotu, który na podstawie faktycznego wykonywania zajmuje się sprawami gospodarczymi, w szczególności finansowymi osoby prawnej”. Gdy idzie o rolę funkcji prezesa, to prowadzi on jako członek zarządu wszelkie sprawy spółki, chyba że część z nich powierzono innemu członkowi zarządu albo kierownikowi jednostki organizacyjnej spółki lub jej pracownikowi bądź wyznaczono, zgodnie z wolą organu spółki, inną osobę odpowiedzialną za te czynności – wyjaśnił Sąd Rejonowy w Lubaniu w uzasadnieniu wyroku (sygn. akt VII K 491/1). Powołał się przy tym na stanowisko Sądu Najwyższego w takich sprawach.

Rodzaje popełnianych przestępstw

▶ Według statystyk Ministerstwa Finansów, najlichniesze przestępstwa i wykroczenia skarbowe polegają na naruszeniu terminu wpłaty podatku, niewpłaceniu przez płatnika pobranego podatku, podaniu nieprawdziwych danych podatkowych (tzw. oszustwo podatkowe), uchyleniu się od obowiązku opodatkowania, nierzetelne lub wadliwe prowadzenie ksiąg podatkowych i ich nieprowadzenie, niewystawianie lub fałszowanie faktur lub rachunków. Ponadto utrudnianie kontroli podatkowej i zatajenie działalności gospodarczej, czyli tzw. firmactwo.